

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu põhiseaduskomisjon
pohiseaduskomisjon@riigikogu.ee

Teie 12.03.2026

Meie 19.03.2026

nr RIIGIKOGU/26-0191/-
3T
nr 8-2/1101

Seisukoha edastamine

Lugupeetud põhiseaduskomisjoni esimees

Justiits- ja digiministrile tehti ülesandeks esitada Vabariigi Valitsuse arvamus Riigikogu liikmete Jaak Valge, Leo Kunnase ja Varro Vooglaiu algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse (821 SE) kohta Riigikogu põhiseaduskomisjonile vastavalt valitsuse 12.3.2026 istungil otsustatule.

12.03.2026 toimunud Vabariigi Valitsuse istungil otsustas Vabariigi Valitsus mitte toetada Vabariigi Valitsuse seaduse ja Vabariigi Presidendi töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (821SE). Ettepaneku eelnõu mitte toetada tegi Justiits- ja Digiministeerium tuues Riigikantsleile esitatud ettepanekus välja alljärgneva:

19.08.2022 lisati Vabariigi Valitsuse seadusesse (edaspidi VVS) § 12¹, millega kehtestati valitsusliikmele tegevuspiirang pärast volituste lõppemist. Nimelt VVS § 12¹ kohaselt ei tohi Vabariigi Valitsuse liige volituste lõppemisele järgneva kuue kuu jooksul tegutseda juhtimis- või kontrollorgani liikmena sellises eraõiguslikus juriidilises isikus, mis kuulub tema juhitud ministeeriumi valitsemisalasse, kui minister on oma ametiaja jooksul langetanud selle juriidilise isiku tegevust puudutavaid olulise mõjuga otsuseid või kui juriidilisel isikul on lepingulised suhted tema juhitud ministeeriumiga. Piirangut ei kohaldata mittetulundusühingule. Seega peab keelu rakendamiseks olema täidetud järgmised tingimused:

- 1) eraõiguslik juriidiline isik kuulus ministri juhitud ministeeriumi valitsemisalasse ja minister on oma ametiaja jooksul langetanud selle juriidilise isiku tegevust puudutavaid olulise mõjuga otsuseid või
- 2) eraõiguslik juriidiline isik kuulus ministri juhitud ministeeriumi valitsemisalasse ja juriidilisel isikul on lepingulised suhted ministri poolt juhitud ministeeriumiga.¹

Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 29 sätestab, et Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Inimese õigus valida endale elukutse, tegevusala ja töö ei ole siiski absoluutne. Tegemist on lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigusega. Seega võib seadusandja põhjendatud juhtudel piirata inimese valikuõigust.²

VVSi täiendamise ja tegevuspiirangute kehtestamisega pärast volituste lõppemist piirati GRECO³ soovitusel ministrina töötanud isikute PS §-st 29 tulenevat õigust vabalt valida tegevusala, elukutset

¹ [Eelnõu - Riigikogu](#)

² [EESTI VABARIIGI PÕHISEADUS](#)

³ GRECO – Group of States Against Corruption on Euroopa Nõukogu juures asuv korruptsioonivastane riikide ühendus. GRECO eesmärgiks on hinnata liikmesriikide valmidust võidelda

ja töökohta. Piirang on põhjendatud korruptsiooni vältimise eesmärgiga ning praegu on ministritele kehtestatud piirang pooleks aastaks. Piirang puudutab üksnes teatavatele töökohtadele asumist.

Enne muudatust kehtisid Vabariigi Valitsuse poolt 18.03.2021 otsusega heaks kiidetud huvide konflikti vältimise juhised⁴ ministritele ja nende nõunikele. Viidatud otsuse p 7 kohaselt ei asu minister pärast ametikohalt lahkumist aasta jooksul tööle oma valitsemisala äriühingu või sihtasutuse juhtimis- või kontrollorgani liikmena.

Seega on juba praegu kehtestatud tegevuspiirangud (nii VVS-iga kui juhiste näol), mis puudutavad ka peaministrit.

Eelnõu (821SE) näeb peaministri puhul ette veelgi pikemal perioodil (kaks aastat) kehtiva tegevuspiirangu ja olulisel määral laiendab eelnõu ka asutuste ringi, mille osas piirang kohaldub. Lisaks on ebaselge, mida tähendab „muu üksus“, kus tegutsemine on keelatud. Igasugune piirang peab olema põhjendatud ja proportsionaalne.

Eelnõu (821SE) näeb tegevuspiirangu ette ka Eesti Vabariigi Presidendile. Kehtivas õiguses ei ole ette nähtud piiranguid presidendile. Presidendi institutsioon tugineb rohkem autoriteedile kui võimule. Kui me hakkame seda reguleerima detailsete keelukohtadega, siis me justkui tunnistame, et me ei usalda valitud isiku riigimehelikkust. Kuna president ei juhi valitsust ega riigikassat, on korruptsioonioht või võimu kuritarvitamise võimalus tegevuse kaudu väike. Korruptsioonivastane seadus ja muud üldised eetikakoodeksid kehtivad presidendile juba praegu. Täiendavad eripiirangud võiksid muuta institutsiooni liialt bürokratlikuks.

Ulatuslikud piirangud pärast ametiaega võivad pärssida tugevate kandidaatide asumist nii peaministri kui ka presidendi ametisse, sest pärast ametiaega on nende PS § 29 sätestatud õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta, oluliselt piiratud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisaadressaadid:
Riigikantselei

Monika Tappo 5189490
Monika.Tappo@justdigi.ee

korruptsiooniga ning läbi hindamisprotseduuri anda riikidele soovitusi korruptsioonivastaseks tegevuseks.

⁴ [Huvide konflikti juhised ministritele ja nende nõunikele | Korruptsioon.ee](#)